

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 141, 453, 115, 290

Čtení: Iz 40, 12 – 24

Text: Gn 6, 1 – 4 *Když se lidé počali na zemi množit a rodily se jim dcery, viděli synové božští, jak půvabné jsou dcery lidské, a brali si za ženy všechny, jichž se jim zachtělo. Hospodin však řekl: „Můj duch se nebude člověkem věčně zaneprazdňovat. Vždyť je jen tělo. At' je jeho dnů sto dvacet let.“ Za oněch dnů, kdy synové božští vcházeli k dcerám lidským, a ty jim rodily, vznikaly na zemi zrůdy, ba ještě i potom. To jsou ti bohatýři dávnověku, mužové pověstní.*

Tak co tomu říkáte? Úžasný text! Musím říct, že je navíc velmi vtipný. A pokusím se vysvětlit, proč. Je to taková veselá vsuvka mezi nudnými rodokmeny a příběhem o potopě. Jedná se o jakousi parodii na vážnou starověkou kulturu a pohanské mýty. Takže se nejprve podívejme na to, co byly ty původní vážné verze, které se staly základem této parodie.

V pohanské kultuře se vyprávěly starodávné mýty, báje a pověsti o božském původu člověka, o obcování bohů s lidmi, z něhož se rodili polobohové a nadlidé, praotcové národů a uctívání hrdinové. Vyprávění v knize Genesis si vzalo na paškál nejspíše sumerské a akkadské mýty. Např. takového boha Enlila, který byl synem nejvyššího boha Ana a manželem bohyně Ninlil. Do čela panteonu se dostal někdy ve 26.-23. st. př. Kr. Byl to přísný až krutý bůh a častým námětem mýtických vyprávění je jeho svádění a znásilňování dívek. Poněkud kladnější roli má v tzv. Zpěvu o motyce, kde nechal vyrašit lidi jako trávu. V jiném sumerském mýtu se vypráví o neschopném zahradníkovi, který se modlí k bohyni Inanně, aby mu pomohla v jeho práci. Když bohyně sejde k němu a usne pod posledním stromem na jeho zahradě, tento neschopný zahradník jménem Šukale-tud ji znásilní. Za to si vyslouží její hněv a nepomůže mu ani to, že se schová mezi civilisty ve městě. Častým námětem pohanských mýtů je tedy tzv. hierogamie. Toto slovo označuje v mytologii posvátné spojení sexuální povahy, jakýsi posvátný sňatek, buď mezi dvěma božstvy nebo mezi bohem a člověkem. Téměř každý národ měl svá vyprávění o hrdinech, recích, polobožských a božských praotcích a zakladatelích rodu. Tyto národy byly náležitě hrdé na to, že byly zplozeny božstvem. Však také vyprávění o babylonské věži má rovněž svůj základ v babylonských zikkuratech, kde na vrcholu poschod'ové pyramidy bylo tzv. nebe, tedy svatyně, kde docházelo ke spojení božstva s lidmi prostřednictvím chrámové prostituce. To vše jsou tedy jakési předlohy, z nichž si bible utahuje, když říká: „Za oněch dnů, kdy synové božští vcházeli k dcerám lidským a ty jim rodily, vznikaly na zemi zrůdy, ba ještě i potom. To jsou tedy ti tzv. bohatýři dávnověku, mužové pověstní.“ Ti, k nimž pohané vzhlíželi s úctou jako k božstvu, ti jsou v očích Izraelců viděni jako zrůdy. Pohané se navíc chvástali tím, že jejich praotcové žili mnohem déle než ti starozákonní. Kam se hrabe biblický Metuzalém se svými devět set šedesáti devíti lety! Sumerští božští synové se dožívali desetitisíců let.

Na to už museli Izraelci nějak reagovat. A tak si vyprávěli o babylonských bohatýrech: žádni bohové, ani polobohové. Zrůdy to jsou! Izraelci se tak uprostřed babylonského pohanství jeví jako mnohem střízlivěji a racionálněji uvažující lidé. Pohanské báje konfrontovali se svojí střízlivou vírou v Hospodina a podrobovali mytologii sžíravé kritice. Vždyť ani Hospodin se s těmito tzv. bohatýry nehodlá věčně zaneprazdňovat. Však jsou

to jen obyčejní lidé, jen tělo. Žádné desítky tisíc let, to je blbost. Ať je jejich dnů, dejme tomu, sto dvacet let.

Bratři a sestry, proč máme takovýto text v bibli? Myslím, že je to docela jasné. Bible nás učí kritickému myšlení. Nevěř všemu, co se ve světě povídá. Nevěř všemu, co si přečteš na internetu. Nevěř všemu, co tě učili ve škole. Konfrontuj to se svojí vírou. A že nás už učili vzývat všelijaké bohatýry! Ať už to byl věčně živý Lenin, Vissarionovič Stalin nebo v Babyloně Šukaletud. Ve všech těchto bájích, ať už starověkých nebo novověkých se nějak vyjadřuje lidská snaha po bohorovnosti, po uctívání člověka jako nejvyšší a nej-mocnější bytosti na světě. Ale vždycky znovu je to pořád jenom to staré hadovo pokušení: Budete jako bohové a budete si moci sami rozhodovat o tom, co je dobré a co zlé.

Milí přátelé, poslední myšlenka tohoto kázání: Jak čtete bibli? Když jste ten text slyšeli poprvé, co jste si o něm mysleli? Chápali jste to jako legraci? Bible může být skutečně velmi veselé čtení. Dělá si totiž legraci z náboženství. Třeba když taková Ráchel, která má zrovna své dny, sedí na bozích svého otce. Nebo když bible popisuje, jak pelištejskému bohu Dágonovi upadla hlava. Nebo jak se Eliáš smál baalovým kněžím, poskakujícím na hoře Karmel, že jejich bůh zrovna odešel na toaletu. Nebo Izaiáš, který popisuje bohy jako otesané špalky, připevněné hřebíky, aby se neviklaly. Bible nás tímto humorným čtením učí kritickému myšlení, abychom nezbožňovali věci, které si to nezaslouží, abychom slepě nevěřili každé hlouposti, abychom neměli strach z hrozeb, které se tváří jako všemocné, ale které jsou jen lidskou slabostí. Díky četbě bible bychom měli umět rozpoznat, co je pouhá ideologie, z níž se postupně stává nedotknutelné náboženství a abychom nezasevětili svůj život něčemu, co nás jen zotročuje. Vždyť všechny ideologické snahy o spojení lidského a božského za účelem dosažení moci, slávy a nesmrtelnosti, mívají až příliš často zruďné následky.

Modlitba: *Pane, ty nás učíš nemít žádných jiných bohů před tebou. Skrze svá přikázání nás zbavuješ strachu z nich a osvobozuješ nás, abych je nectili a neklaněli se jim. Naším vyznáním nechť je víra v tebe jediného. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, Přišel jsi, abys nám zjevil Otce. Abys nám ukázal, v jakého Boha věříme. V Boha lásky, odpuštění, milosrdenství a slitování. Jsme stvořeni k jeho obrazu. Kéž jeho obraz v sobě nepotlačujeme, kéž ho nezapíráme a neskerýváme. Kéž i skrze nás lidé poznávají, že je Bůh miluje, že lidem odpouští a projevuje jim své milosrdenství. Prosíme tě za lidi, kteří učinili s křesťany špatnou zkušenost, prosíme za lidi plné předsudků a odmítání. Ukaž jim, že víra podle evangelia osvobozuje člověka k plnosti a opravdovosti života. Ukaž lidem, že jsi ty živý Bůh, žádná modla, ani žádná iluze. Prosíme, mocí Ducha svatého nám ukazuj následky našich činů. Bůh tento svět stvořil a člověk jej znetvořuje. Ukaž nám, jak napravit své zlé skutky, kterými škodíme této zemi i lidem kolem nás. Prosíme tě o moudrost, abychom dovedli rozlišovat tvého Ducha svatého mezi duchy a mocnostmi tohoto světa. Prosíme tě za ty, kdo jsou v zajetí škodlivých vášní, strachů, ideologií a jiných zblých pániů. Modlíme se za to, aby tě tvá církev jasně vyznávala před lidmi, aby ses ty přiznal církvi jako její Pán, až přijdeš se svým královstvím. Amen.*